

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Journalen NB15 : 1850

Citation: Kierkegaard, Søren: "Journalen NB15 : 1850", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 23*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Anne Mette Hansen; Johnny Kondrup, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2007 , s. 149.
Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb15-txt-shoot-n122.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 23

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

NB15:122

#

Den Brug man gjør af »Kirken« er da ogsaa et Aflad fra de egl. Afgjørelser i Henseende til at blive Xsten. Hvilken Forskjel: den Gang da der ingen Xstd var, men det skulde til at begynde, og et Verdens Tryk faldt med næsten knusende Eftertryk paa den »den Enkeltes« Afgjørelse: om han vilde være Xsten – og nu da atten Aarhundreders accumulerede gigantiske Sandsebedrag forvandler det til næsten en Narrestreg, Noget man bliver, man veed ikke ret hvorledes.

Det er saa langt fra, at de 1800 Aar er et Beviis for Xstds Sandhed, at man snarere (paa en Maade religieust om det end er irreligieust forsaavidt det er opsætsigt) kunde forvandle det til en Indvending mod Xstd., det at Styrelsen har tilladt, at Xstd. saaledes sank hen i et Sandsebedrag. Men glemmes maa det ikke, at det jo er de Xstnes Skyld, saa Xstdommen næsten kommer til at forvandle sig til den frygteligste Anklage mod Msk-Slægten, at den, efter at Xstd. var indplantet, har ladet den i den Grad vanslægte, at den er blevet meningsløs, ukjendelig i et gigantisk Sandsebedrag.

Skal denne Kamp kæmpes igjennem, vil den blive rædsommere end da Xstd. kom ind i Verden; det vil med potenseret Lidenskab hedde om den sande Xstd. at den er odium totius generis humani. Efterat Verden har indrettet sig i Xstd, taget den i Besiddelse – saa at ville tage Xstd. fra dem, o:, gjøre Xstd. til hvad den var, thi saa giver Verden nok Slip. Martyrerne ville – næsten afsindigt er det – ikke som fordem bløde, fordi de ere Xstne, nei, de ville blive ihjelslagne: fordi de ikke ere Xstne. Frygteligste Skuespil! Og hvor eensom vil ikke Martyren komme til at staae! Thi just fordi, da Xstd. kom ind i Verden, Modsætningen var iøinefaldende kvalitativ himmelskrigende nok, just derfor var det da lettere, afgjort at vælge enten – eller. Men nu har Sandsebedraget enerveret Modsætningen. Naar En vover sig ud – blot der møder nogen Modstand, i samme Secund er Sandsebedraget til Tjeneste med et lille nyt Raffinement, og han gaaer tilbage igjen. I den første Tid tvang Verden den Xstne ind i Charakteren; nu vil Sandsebedraget, uudtømmeligt i Opfindelse, uafbrudt rive ham ud af Charakteren. At faae Fodfæste var ikke det Vanskelige da Xstd. streed med Hedenskabet, thi Modsætningernes kvalitative Modstand mod hinanden gav Fodfæstet – nu vil der høre næsten overmenneskelige Kræfter [til] blot for at faae Fodfæstet; thi Sandsebedraget vil bestandigt Dag ud og Dag ind underskyde sig. Lad en Mand blive dømt paa Livstid for en Overbeviisning: vel det er en Prøve; men naar saa dog Sagen er afgjort dermed, er det dog til at overkomme. Men lad Straffen blive skærpet derved, at han hver ottende Dag bliver forhørt igjen, og en Formular ham forelagt – hvis han vil underskrive den, saa er han fri: det er en frygtelig Skærpelse. Og dog, dersom det ordret er den samme Formular – det lader sig overkomme. Men lad ham hver anden Time blive forhørt igjen – og bestandig en ny Formular ham

forelagt – hvis han underskriver den, er han fri: det er over et Mskes Kræfter. Og saaledes er det at kæmpe med et Sandsebedrag. I hvert Øieblik er Sandsebedraget perfectibelt, eftergjør men i Sandsebedrag, Sandheds-Vidnets Position, siger saa: Herre Gud vi ere jo enige – hvorfor vil Du saa gjøre Dig selv ulykkelig og ængste os Andre. See dette er en Tortur.

Hedenskabet forlangte sandeligen ikke at være i Besiddelse af Xstd; men Sandsebedraget vil for ingen Priis ud af den Indbildning, at den besidder Xstd. Villigt er derfor Sandsebedraget til i ethvert Øieblik at byde anderledes – alt i Forhold til som Sandheds-Vidnet har Kræfter; men Afgjørelse vil det ikke. Sandsebedraget er villig til efter en meget betydelig Maalestok at gjøre Indrømmelser (som naar der bydes paa en Auction) – men Eet maa sikkres: det bliver dog i Grunden ved det Gamle.

For at stride her med Fremgang, maa Sandheds-Vidnet ikke blot have en næsten overmenneskelig Underfundighed, men en næsten overmenneskelig Underfundighed i at være grusom mod sig selv. Et svagt Øieblik – det er nok, saa sluger Sandsebedraget ham; han veed saa selv hverken ud ell. ind; og gjør saa Opgaven for det næste Sandheds-Vidne 50 pc. vanskeligere.

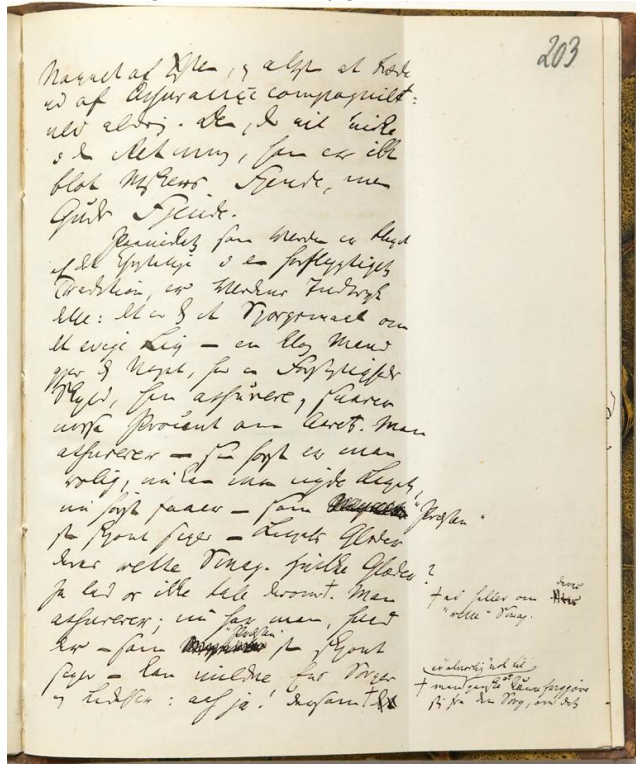
Den frygteligste Kamp er ikke naar Mening staaer mod Mening, nei, den frygteligste Kamp er, naar to Msker sige Eet og det Samme – og der strides om Interpretationen, og denne Interpretation dog er en kvalitativ Forskjel. Bedragerens Interesse ligger saa bestandigt i, istedetfor at lade Interpretationen blive det man strides om, i ethvert Øieblik at lade det Første meningsløst løbe ind: vi sige jo Eet og det Samme.

Alt har vendt sig om: der var engang da Verden vilde have Kamp – da streed Xstd. Nu er Verden løgnagtigt i Besiddelse af Xstd., dens Taktik er derfor: af yderste Evne, for enhver Priis at forhindre, at det ikke bliver til Kamp. Det er som naar en Bedrager har en Mistanke om, at kommer det til Proces, saa har han tabt: og derfor hele hans Taktik er, at forhindre at det ikke bliver Proces. I Aands-Forhold er dette nu langt lettere end i borgerlig Virkelighed; thi Taktiken bestaaer i: i ethvert Øieblik at eftergjøre den anden Parts Position, saa man til en vis Grad siger det Samme – men Herre Gud saa ere vi jo enige.

Lad saa Nogen paastaae, at Verden er gaaet fremad siden den Tid, da den med Ild og Sværd forfulgte de Xstne – og nu, da den med Løgnens Magt kæmper for det Skin at være Xsten.

Men hvad er der da at strides om? Det at være Xsten er jo en saadan Fordring til Selvfornegtelse, at det ikke kan være synderlig indbydende for Verden. Rigtigt; men Verden betragter Xstd. paa en anden Maade. Den har sat sig i Hovedet, at der dog i denne Lære er

en Assurance for Evigheden – og derfor er det uklogt at opgive den. At opgive denne Indbildning for virkelig at blive Xsten, er naturligt lige saa uklogt; thi saa er Assurancen for dyr. Det vilde jo være Galskab, at En betalte hele sin Formue for at assurere – ja hvad blev der saa at assurere. Nei, man svarer visse Procent: saa er det at assurere Noget ingen klog Mand undlader. Og saaledes vil Verden have Xstd. At gjøre den begribeligt, at paa den Maade kan man ikke have Xstd: det er umuligt; thi det vil Verden ikke forstaae, saa alvorlig vil Verden ikke tage Sagen. Men at Nogen skulde tvinge den til at opgive

4. Journalen NB15, s. 203, med to ændringer af Mynster til »Præsten«. Nederst i marginen ses to tilføjelser, af hvilke den ene er en ændring af hovedspaltens tekst

Navnet af Xsten, og altsaa at træde ud af Assurancecompagniet: nei aldrig. Den, der vil virke i den Retning, han er ikke blot Mskers Fjende, men Guds Fjende.

Paavirket som Verden er blevet af det Christelige i en forflygtiget Tradition, er Verdens Indtryk dette: det er dog et Spørgsmaal om det evige Liv – en klog Mand gjør dog Noget, for en Forsigtigheds Skyld, han assurere[r], svarer visse Procent om Aaret. Man assurere[r] – saa først er man rolig, nu kan man nyde Livet, nu først faaer – som »Præsten« saa skjønt siger – Livets Glæder deres rette Smag. Hvilke Glæder? Ja lad os ikke tale derom^a. Man assurere[r]; nu har man, hvad der – som »Præsten« saa skjønt siger – kan mildne Ens Sorger og Lidelser: aah ja! dersom man er »alvorlig« nok til ganske at kunne frigjøre sig fra den Sorg, om det ikke er en mislig Sag med den hele Assurance, om den ikke er en Chimaire, saa der snarest kunde behøves, et Assurance-Compagnie for at garantere hiin Assurance. Dog det har man jo; man har jo Geistligheden. See blot paa den, og Du vil let see, sluttende fra dens Tryghed, den Tryghed med hvilken Du kan assurere hos dem – paa meget billige og favorable Vilkaar. Hør blot deres Grunde, deres

a ei heller om deres »rette« Smag.

b, det er saa indlysende som 2 og 2 er 4, at det at assurere her ikke er i fjerneste Maade at »vove« Noget, at det tvertimod er den klogeste af alle Beregninger, for en reen Spotpris at sikkre sig det uskateerligste af alle Goder, det sande Gode, »som først giver Glæderne deres rette Smag og mildt lindrer Sorgerne.«

Beviser – ja ingen Assurandeur har saaledes vidst, at anbefale sit Compagnie^b. De gjør det Hele af for Dig uden den allermindste Ophævelse: det er blot Du giver Dit Navn, som Klokkeren indfører i »Livsens Bog«, saa er Du indskrevet. Og for at ikke paa nogen Maade det Ydre skulde forstyrre Dig, saa har Geistligheden, der jo ved ene at have med den alvorlige Sag at assurere for Evigheden at gjøre, og altsaa let kunde see for alvorlig ud: den har gjort Alt, for i Udvortes o: s: v: at være ganske som Du.

Og siger saa En^c til »Præsten«: »men er det nu ogsaa ganske vist, at der er en Udødelighed«^d saa svarer han »Intet er vissere; skulde det vise sig – for et Øieblik at antage det Urimelige – at der ingen Udødelighed var, saa see blot i det andet Liv at faae fat i mig, saa skal De faae Pengene igjen – og De skal have Lov til at kalde mig en Bedrager, ja, om De vil, at slaae mig ihjel. Dog Eet skal De ikke med Billighed kunde forekaste mig, hverken her ell. i det andet Liv,^e at vi ere for dyre; thi det lader sig aldeles nøiagtigt oplyse ved Tabeller, at den lutherske Kirke i Danmark noget nær er den, der tilbyder den laveste Priis, medens dens Assurance dog i alle Maader er fuldkommen saa sikker, ja maaskee endnu mere betryggende end saa vel Catholicismen som andre Confessioner, der dog gjøre større Fordringer til Deeltagerne.

c (der er indtegnet hos og kjendt af Klokkeren, og altsaa, hvad der er det Samme, Himlen vis)

d (thi at Udødeligheden og Saligheden er ham vis, derom er ingen Tvivl, hans Tvivl er, om det ogsaa er vist, at der er en Udødelighed og en Salighed)

e (og allermindst da paa sidste Sted, hvor De med salig Overraskelse vil forvise Dem om, at De over al Maade har faaet en ubeskrivelig Overvægt af Salighed som Paulus siger)